

Het aantal broedparen van de Blauwe Reiger (*Ardea cinerea* L.) in Nederland in 1956 en '61

door

J. VAN DER VEN

Rijksinstituut voor Veldbiologisch Onderzoek ten behoeve van het Natuurbehoud
(Mededeling nr. 132)

*(The heronries of the Common Heron (Ardea cinerea L.) in the Netherlands
in 1956 and 1961).*

Voor de vijfde maal deze eeuw werden in 1956 over het gehele land de kolonies van de Blauwe Reiger geteld. Eerder waren tellingen in 1908/1909, 1925/1926, 1935/1937, en in 1949 verricht; de gegevens van deze tellingen zijn vermeld door Braaksma en Mörzer Bruijns (1950). Helaas kon eerst in 1962 tot het uitwerken en publiceren van de gegevens van 1956 en daarop volgende jaren worden overgegaan. De telling werd door het R.I.V.O.N. in samenwerking met het Dienstvak Natuurbescherming van het Staatsbos-beheer uitgewerkt. De gegevens werden destijds door de heer H. L. Schuilenburg bijeengebracht. De inlichtingen over de diverse kolonies zijn verkregen door medewerking van vele medewerkers over het gehele land verspreid.

Op het kaartje zijn alle kolonies van 1956 aangegeven. Het aantal kleine kolonies (tot 30 nesten) is zeer groot, nl. 93; daarnaast zijn er 40 kolonies met meer dan 30 nesten. De kolonies, die op het kaartje met een vraagteken staan aangeduid, zijn daarbij niet meegeteld. Deze vraagtekens zijn het gevolg van de omstandigheid, dat de gegevens van deze kolonies onvoldoende waren, terwijl in 1962 niet meer precies kon worden nagegaan hoe de toestand in 1956 was.

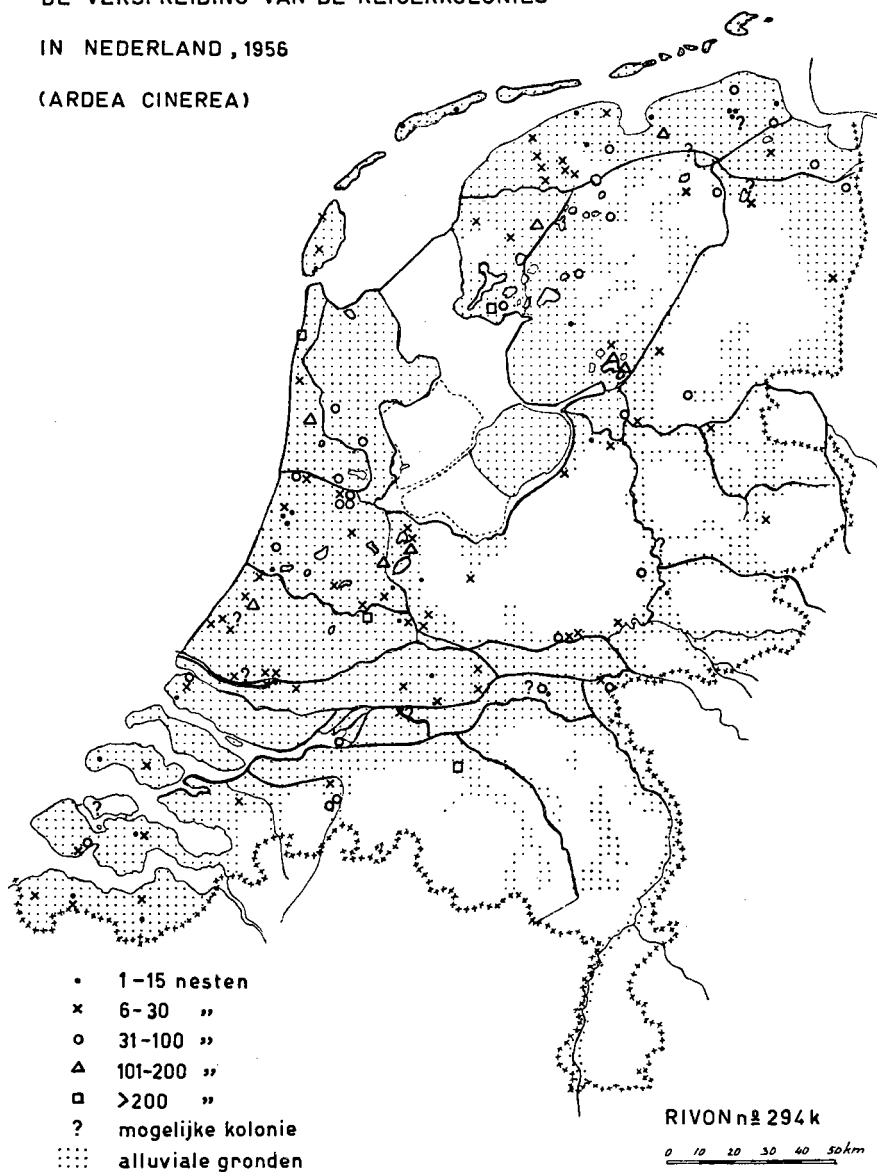
In tabel 1 zijn de gegevens van de telling van 1956 per provincie samen-gebracht. De aantallen van de vorige tellingen zijn hierbij eveneens vermeld, zodat een vergelijking mogelijk is. Er is een toename van het aantal nesten geconstateerd, alsmede een vrij grote uitbreiding van het aantal kolonies. Er moet evenwel rekening worden gehouden met een telfout, die wellicht enkele procenten kan bedragen. Het is dus niet geheel zeker, dat het totaal aantal in 1956 werkelijk beduidend hoger is geweest dan in 1949.

Per provincie lopen de aantallen nogal uiteen. In sommige provincies zijn stijgingen te constateren, in andere duidelijke achteruitgang. De invloed van de mens is hierbij een van belangrijkste factoren. De toename van het aantal kolonies kan in een aantal gevallen nl. worden toegeschreven aan het kappen van de bossen of houtopstanden, waar vanouds reigers broedden. De reigers verspreiden zich dan meestal over meer kolonies. Ook het verjagen uit bepaalde bossen — meestal omdat er plaatselijk overlast wordt ondervonden — heeft gewoonlijk een verspreiden over andere terreinen tot gevolg. In totaal waren er — vergeleken met 1949 — op 48 plaatsen nieuwe kolonies gekomen, terwijl 33 kolonies verlaten waren. Het gemiddelde aantal

DE VERSPREIDING VAN DE REIGERKOLONIES

IN NEDERLAND, 1956

(ARDEA CINEREA)



nesten per kolonie is iets geringer geworden; dit houdt vermoedelijk verband met bovengenoemde spreiding. Op het kaartje zijn behalve de kolonies ook de alluviale gronden (over het algemeen lager gelegen en waterrijk) ingetekend. Duidelijk is te zien hoe de kolonies juist op die gronden gevestigd zijn. Op verscheidene plaatsen komen kolonies voor op de grens van alluviale en diluviale gronden. De reigers broeden dan gewoonlijk in bossen op

diluviale bodem; hun voedselgebied is te vinden in de alluviale streken.

Doordat de gegevens van 1956 nu eerst worden gepubliceerd, bestaat de mogelijkheid bij benadering na te gaan hoe de reigerstand in 1961 was in vergelijking tot 1956. Dr. G. A. Brouwer te Bilthoven verstrekke gegevens over het verloop van de aantallen nesten in een tiental regelmatig door hem bezochte kolonies. Ook in het R.I.V.O.N.-archief waren een aantal vergelijkende gegevens beschikbaar. Uit deze gegevens bleek, dat in 14 belangrijke kolonies in 1956 521 nesten waren, in 1961 in totaal 804. Al mag hieruit niet worden afgeleid, dat het totale aantal nesten in Nederland sedert 1956 in evenredigheid met deze toename is gestegen, toch mag worden aangenomen, dat het aantal nesten in 1961 weer boven de 5000 is gestegen. Een volledig rapport waarin o.a. de aantallen per gemeente en per kolonie zijn opgenomen, is in het documentatie-archief van het R.I.V.O.N. aanwezig.

Tabel 1. Aantallen kolonies en nesten van de Blauwe Reiger (*Ardea cinerea* L.) over verschillende jaren.

prov.	1925		1935		1949		1956	
	kol.	nest.	kol.	nest.	kol.	nest.	kol.	nest.
Groningen	22	550	19	580	17	350	12	420
Friesland	24	660	19	940	19	800	21	820
Drente	7	60	9	215	4	130	4	100
Overijssel	9	420	12	600	12	350	10	510
Gelderland	13	180	14	460	14	200	17	280
Utrecht	5	250	7	380	7	280	10	580
Noordholland	20	2650	19	2600	18	1100	22	1020
Zuidholland	21	1080	17	1200	14	560	20	510
Zeeland	17	450	11	425	9	250	11	120
Noordbrabant	3	340	3	640	4	520	6	420
Limburg	—	—	—	—	—	—	—	—
Tot. nesten		6640		8040		4540		4780
Tot. kol.	141		130		118		133	
Gem. aantal								
nesten per kolonie	47		62		38		36	

SUMMARY:

The heronries of the Common Heron (Ardea cinerea L.) in the Netherlands in 1956 and 1961.

In 1956 a census of the heronries of the Common Heron was made to compare the number of breeding pairs in that year with those of former censuses 1925/26, 1935/37 and 1949. The results are given in table 1 (per province) and in the accompanying map.

The number of breeding pairs has increased slightly; 33 colonies still present in 1949; did not exist any longer in 1956, but 48 new, though generally smaller colonies were established.

In 14 colonies (among which some important ones) an increase was established from 521 nests in 1956 to 804 in 1961. The total number of breeding pairs in 1961 therefore is estimated well over 5000.

LITERATUUR:

- Braaksma, Sj. en M. F. Mörzer Bruijns (1950): Overzicht van de broedkolonies van de Blauwe Reiger, *Ardea cinerea* L., in Nederland in 1949. *Ardea* 38: 135—162.
- Brouwer, G. A. (1926): De sterkte der Nederlandsche Blauwe Reigerkolonies in 1925. *Ardea* 15: 113—149.
- (1936, 1938): Broedvogels 1935, 1936, 1937. *Ardea* 25, 26 en 27.
- Tinbergen, L. (1946): Vogels in hun domein. Amsterdam.